

ROVVILTNEMNDA I REGION 2 Vestfold, Buskerud, Telemark og Aust-Agder

Sak 18/2019 Kvotejakt på gaupe i 2020

Saksutredning fra sekretariatet

Følgende dokumenter legges til grunn for saksframlegget:

- St. meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*
- Innst. S. nr. 174 (2003-2004)
- Lov 19. juni 2009 nr. 100 om forvaltning av naturens mangfold (naturmangfoldloven)
- Lov 29. mai 1981 nr. 38 om jakt og fangst av vilt (viltloven)
- Forskrift 18. mars 2005 nr. 242 om forvaltning av rovvilt
- Forvaltningsplan for rovvilt i region 2 – Sør-Norge (april 2017).
- Stortingets rovviltforlik av 17. juni 2011 (Representantforslag 163 S (2010-2011))
- NINA Rapport 1679 *Antall familiegrupper, bestandsestimater og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2019*
- Rovdata og Viltskadecenter - Rapport nr. 2 2019. Bestandsstatus for store rovdyr i Skandinavia. *Bestandsovervåking av gaupe i 2019 (revidert utgave)*

Overvåkingsrapporter finnes på <http://www.rovdata.no/Rapporter.aspx>

Saksframlegget er drøftet og framlagt i samråd med øvrige fylkesmenn i rovviltregionen.

I samråd med øvrige fylkesmenn i regionen legger sekretariatet fram forslag om å anbefale kvotejakt på gaupe i 2020 med en samlet kvote på inntil 18 dyr med et begrenset antall voksne hunndyr (6). 15 dyr og inntil 5 voksne hunngauper eldre enn ett år foreslås fordelt fra jaktstart på tre jaktområder. Det foreslås en inndeling av jaktområder med begrunnelse i beitebruk/tapsomfang, bestandsforhold og arealdifferensiering.

Effektivering av en slik kvote vil ventelig gi en bestand rundt målet på 12 årlige ynglinger før jakt i 2021. Å holde tilbake deler av kvoten gir fleksibilitet og rom for hensyn til eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene. Kvoten begrunnes slik:

- regionen har en bestand som ligger noe over bestandsmålet.
- prognosen for bestandsutviklingen etter sist års avgang tilsier en noe redusert bestand (bestand før jakt i 2020), men fortsatt over målet.
- registrert avgang etter kvotejakt i 2019.
- det er lokalt tap av sau på utmarksbeite og antall påviste skadetilfeller med gaupe som tapsårsak har etter flere års nedgang, igjen økt noe i regionen sett under ett.

Med grunnlag i bestandssituasjonen og føringer i forvaltningsplanen er det grunnlag for å videreføre kvotefri jakt i prioritert beiteområde («bufferonen») i deler av Aust-Agder fylke.

Tidligere ordning med at familiegrupper unntas fra kvoten i begynnelsen av jaktperioden foreslås videreført.

Saksopplysninger

Rovviltnemndas oppgave

1. Ta stilling til sin myndighet til å fatte vedtak (Rovviltforskriften § 7).
2. Vurdere kvote og bestemmelser for jakt på gaupe (Rovviltforskriften § 11 og lovkapittel II i naturmangfoldloven).

Hjemmelsgrunnlag

Gjennom behandlingen av St.meld. nr. 15 (2003-2004) *Rovvilt i norsk natur*, jamfør Innst. S. nr. 174 (2003-2004), ble det vedtatt et nasjonalt bestandsmål for gaupe på 65 årlige ynglinger i Norge, hvorav 12 i rovviltregion 2. Gjennom ny stortingsbehandling av rovviltpolitikken våren 2011 ble bestandsmålet for gaupe videreført, jamfør Representantforslag 163 S (2010-2011) (rovviltforliket 2011).

Rovviltforskriften gir de regionale rovviltnemndene myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe etter forskriften § 11 når bestanden ligger over det nasjonalt fastsatte målet for regionen. Vurderingen av om nemnda har myndighet skal for gaupe baseres på gjennomsnittet av dokumenterte data om ynglinger de tre siste årene. Det er dataene fra *Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt* som skal legges til grunn, jamfør forskriften § 7.

Kvotejakt på gaupe er en ordinær jakt etter villloven § 9, jamfør naturmangfoldloven § 15 (*forvaltningsprinsippet*) og § 16 (*høsting av vilt- og lakse- og innlandsfisk*), og arten skal forvaltes og sikres som levedyktig bestand, men kunne reguleres ved å høste overskuddet gjennom jakt.

1. Om myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe

Sekretariatets vurdering

Rovviltnemnda skal på vedtakstidspunktet ta stilling til om de har myndighet til å fatte vedtak. Av rapporten *Antall familiegrupper, bestandsestimat og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2019* (NINA Rapport 1679) framgår det at gjennomsnittet av dokumenterte ynglinger av gaupe i perioden 2017-2019 er 13 ynglinger i region 2 (9 i 2017 og 15 i både 2018 og 2019). Dette innebærer at gjennomsnittet for de siste tre år ligger noe over det nasjonalt fastsatte bestandsmålet.

Rovviltnemnda har derfor myndighet til å fatte vedtak om kvotejakt på gaupe for 2020, jamfør rovviltforskriften §§ 7 og 11.

2. Vurdering av kvote og vilkår for kvotejakt på gaupe i 2020

Vedtak om kvotejakt skal bygge på den regionale forvaltningsplanen for rovvilt, data om biologiske og bestandsmessige forhold og om skade- og konfliktsituasjonen, jamfør rovviltforskriften §§ 3 og 6. Det er sekretariatet, jamfør forskriften § 5, som skal legge til rette et godt beslutningsgrunnlag for den regionale rovviltnemnda.

I vurderingen av om det skal åpnes for jakt skal det gjøres en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling, og sannsynliggjøre at bestanden etter neste års yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtaket vil øke jo nærmere en er bestandsmålet. Rovviltforliket (2011) tilsier at forvaltningen skal skje på en slik måte at antall ynglinger holdes så nært bestandsmålet som mulig.

Vedtak om kvote skal avgrense jaktområdet, bestemme antall dyr som kan skytes, eventuelt fordeling på kjønn og alder og om bestemte typer dyr skal være unntatt, samt gi nærmere vilkår for gjennomføring av kvotejakta i samsvar med regional forvaltningsplan. Jaktidsrammen er 1. februar til og med 31. mars. Rovviltnemnda kan fastsette en kortere jakttid dersom særlige forhold tilsier det, men ikke utvide jaktperioden.

Rovviltnemnda kan til enhver tid endre eget vedtak om kvote dersom nye opplysninger tilsier det.

2.1 Prinsipper for offentlig beslutningstaking

Prinsippene i naturmangfoldloven §§ 8-10 og 12 skal ligge til grunn som en integrert del av beslutning om eventuell kvote, jamfør lovens § 7. Også forvaltningsmålet for arter i § 5 skal trekkes inn i den skjønnsmessige vurderingen. Det samme gjelder § 14 om andre viktige samfunnsinteresser. Prinsippene i naturmangfoldloven § 11 er ikke relevante i denne saken.

Etter naturmangfoldloven § 5 er det et mål at artene og deres genetiske mangfold ivaretas på lang sikt og at artene forekommer i levedyktige bestander i sine naturlige utbredelsesområder. Tiltak etter naturmangfoldloven skal imidlertid avveies mot andre viktige samfunnsinteresser, jamfør § 14. En slik avveining skal ikke medføre at målet i § 5 fravikes, men at tiltaket vil kunne medføre at målet i § 5 nås på annen måte eller i annet tempo enn hvis naturmangfoldet hadde vært eneste hensynet å ta, jamfør også prinsippet om geografisk differensiert rovviltforvaltning.

Naturmangfoldloven § 16 slår fast at høsting bare kan tillates når best tilgjengelig dokumentasjon tilsier at arten produserer et høstingsverdig overskudd. Videre følger det at det skal legges vekt på artens funksjon i økosystemet og den virkningen høstingen kan ha på det biologiske mangfoldet for øvrig. Det skal også legges vekt på artens betydning for næring eller rekreasjon, høstings-tradisjon i området og på skade som arten gjør. Ved kvotevedtak har det vært vanlig å fastsette og styre kvote og områdeavgrensning i forhold til tap av sau, jamfør forvaltningsplanen og tidligere vedtak om kvotejakt på gaupe i regionen.

Rovviltnemndas vedtak skal basere seg på kunnskap om bestandssituasjonen og forventet utvikling. Utgangspunktet for beslutninger som kan påvirke naturmangfoldet er at all relevant eksisterende kunnskap skal legges til grunn, jamfør naturmangfoldloven § 8. I den forbindelse vises det til *Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt* og beskrivelsen av bestandssituasjonen for gaupe, sist ved NINA Rapport nr. 1679 *Antall familiegrupper, bestandsestimater og bestandsutvikling for gaupe i Norge i 2019*.

2.2 Om kvotejakt i forvaltningsplanen for rovvilt i region 2

Gjeldende forvaltningsplan (2017) gir føringer om kvotejakt og i kapittel 7.2 heter det:

- *Kvotejakt på gaupe skal være et aktivt virkemiddel for å regulere bestanden i forhold til bestandsmålet. Rovviltnemnda vil årlig (oktober/november året før) vurdere kvote for jakt på gaupe slik at bestanden forvaltes på bestandsmålet. Kvotejakt kan iverksettes når bestandsmålet for regionen er nådd. Kvotestørrelsen tilpasses bestandsnivået og fordeles til hensiktsmessige jaktområder ut fra beitebruk (sau), tapsforhold (sau) og påvist bestandsforhold (fordeling av familiegrupper), og på en slik måte at bestandsmålet primært nås innen forvaltningsområdet (skravert område).*

Videre framgår det i omtalen av buffersonen (prioritert beiteområde) at:

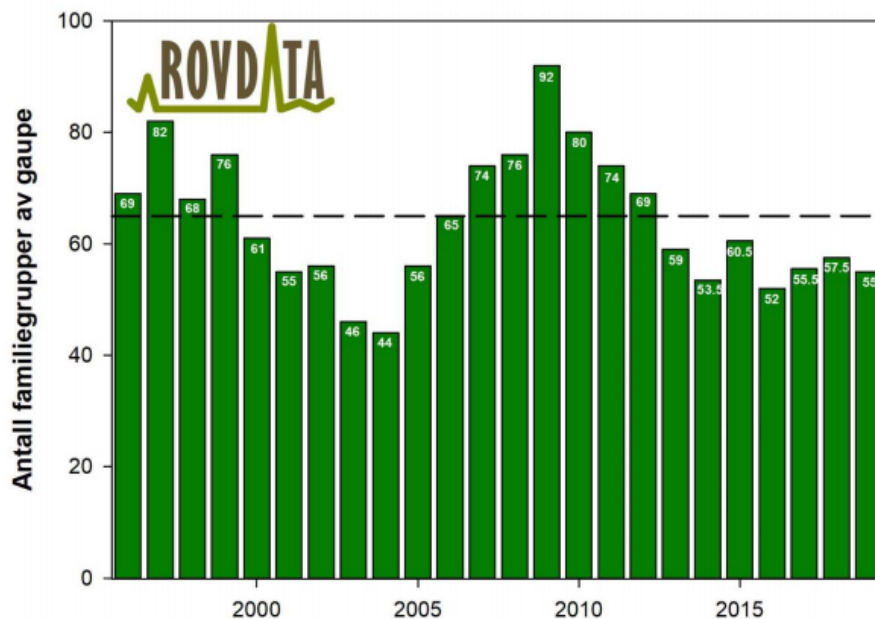
- *Kvotejakt på gaupe skal være et aktivt virkemiddel.*
- *Kvotefri jakt skal vurderes og være et normalt tiltak når bestandssituasjonen tilsier det (over bestandsmålet).*

Nærmere føringer for kvotejakt og kvotefri jakt framgår av forvaltningsplanen kapittel 7.7, blant annet at:

- *Kvoten skal settes og fordeles ut fra skadebildet på husdyr og bestandssituasjonen i regionen, herunder fordelingen av familiegrupper. For å sikre at bestanden når bestandsmålet påfølgende år, skal det normalt fastsettes en begrensning i antall voksne hunngauper eldre enn ett år som kan felles i regionen. Det skal årlig vurderes tiltak for å sikre best mulig uttak, herunder å unnta familiegrupper som opptrer i lag fra tillatelsen i hele eller deler av jaktperioden, differensiert jaktstart og andre aktuelle tiltak som kan bidra til best mulig måloppnåelse.*
- *I områder der det ikke er noe mål om yngling av gaupe («buffersonen»), skal størrelsen på kvotene i utgangspunktet ikke være begrensende for uttaket. Dersom bestandssituasjonen tilsier det skal hunndyrkvoten normalt ikke gjelde i beiteprioritert område i Aust-Agder.*
- *Når bestandsmålet er nådd og situasjonen for øvrig tilsier det kan det åpnes for kvotefri jakt på gaupe i beiteprioritert område (kommunene Lillesand, Birkeland, Iveland, Evje og Hornes og Bygland).*

2.3 Bestandssituasjonen nasjonalt og i Skandinavia

I 2019 er det påvist 55 familiegrupper av gaupe på landsbasis, som tilsvarer en bestand på 323 gauper i Norge. Dette er bestandsstørrelsen før kvotejakta i 2019 og før reproduksjonssesongen. Dette er en nedgang på fem prosent sammenlignet med året før, og for sjuende året på rad ligger bestanden under det nasjonale bestandsmålet på 65 årlige ungekull.

Figur 1. Antall familiegrupper av gaupe på landsbasis før jakt i perioden 1996–2019. Den stiplede linjen angir det nasjonale bestandsmålet på 65 familiegrupper. Antall familiegrupper i 2014 og senere år er ikke direkte sammenlignbart med tidligere år, da overvåkingsmetodikken er endret i forbindelse med samordningen med Sverige. (Fra NINA Rapport 1679)

Tabell 1. Bestandsmål og antall påviste familiegrupper av gaupe i 2019 i region 2 og tilgrensende regioner. (Se også kart i figur 3 s. 6.)

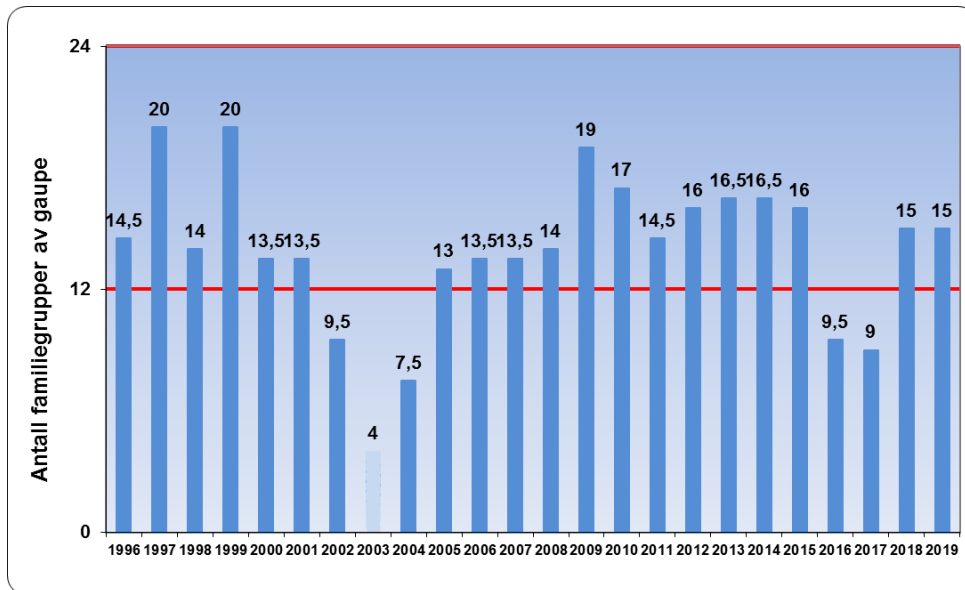
Region	Bestandsmål	Antall familiegrupper påvist i 2019	Merknad
1 Vest-Norge	0	0	
2 Sør-Norge	12	15	Stabilt fra 2018
3 Oppland	5	7	
4 Akershus/Oslo/Østfold	6	1	Under bestandsmålet siden 2012.

I 2019 er det påvist 257 familiegrupper i Skandinavia. Dette er en nedgang på fem familiegrupper fra året før. Samlet sett tilsier de påviste familiegruppene en bestand på 1512 gauper (95 % CL = 1268-1756).

2.4 Bestandssituasjonen i region 2

I rovviltregion 2 var gaupebestanden tilsynelatende stabil over flere år i første halvdel av 2010-tallet (15-17 familiegrupper). I 2016 og 2017 ble antall påviste familiegrupper sterkt redusert og for første gang under 12 siden innføringen av nasjonale bestandsmål i 2005. I 2018 var imidlertid antallet igjen over bestandsmålet og har de siste to åra ligget på 15 familiegrupper (før jakt i 2018 og 2019). Det tilsvarer ca. 53 dyr i regionen, se figur 2 og tabell 2 på neste side.

Det ble påvist aktivitet av familiegrupper (hunddyr med unge(r) født i 2018) over store deler av regionen vinteren 2018/2019, se kart (figur 3) på neste side. Familiegruppene har en mer sammenhengende utbredelse enn på flere år. Antall grupper er sist år redusert med én i Aust-Agder og tilsvarende økt med én i Telemark, jamfør tabell 2 på neste side.

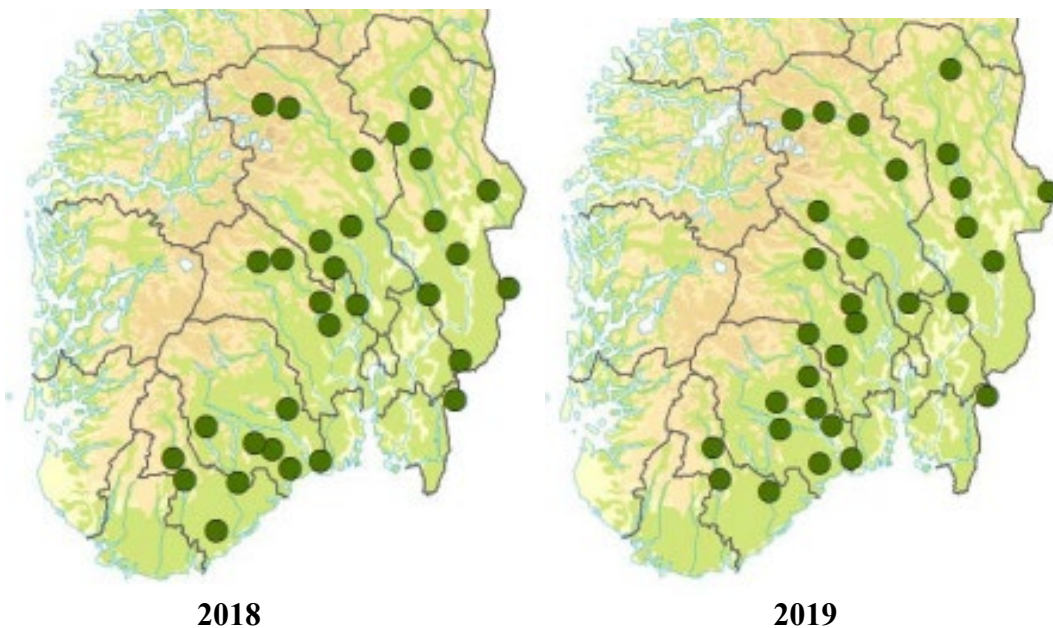

Figur 2. Registrerte familiegrupper av gaupe i Region 2 Sør-Norge 1996 – 2019. Mål om antall årlige ungekull er 12 (vannrett linje) (fra 2005). (Kilde: Rovdata/NINA)

Tabell 2. Antall familiegrupper av gaupe i region 2 siste tre år (2016-2019) og tre-års gjennomsnitt i perioden.

Kilde: *Nasjonalt overvåkingsprogram for rovvilt (Rovdata/NINA Rapport 1679) og Rovbase.*

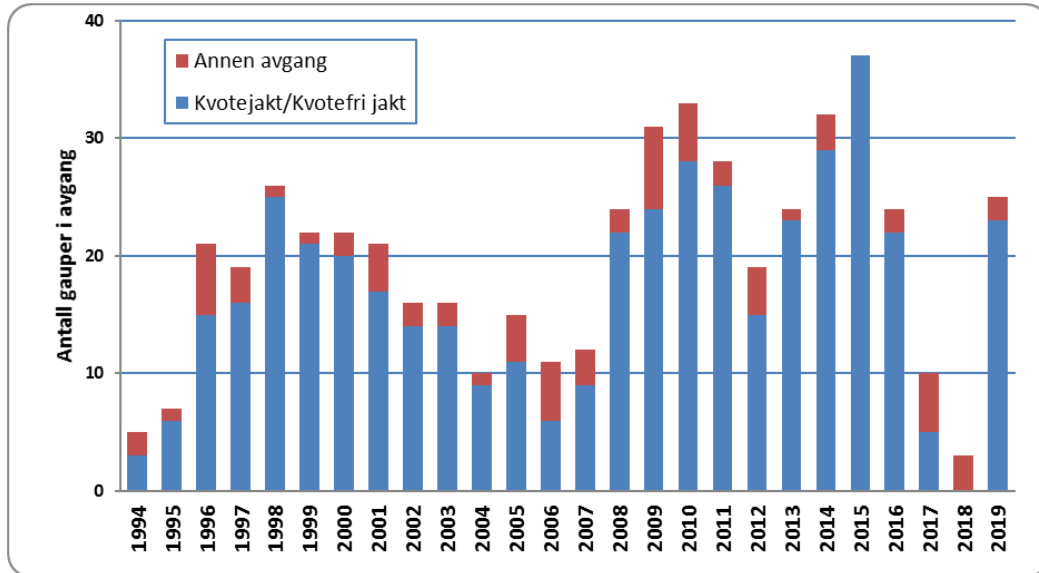
	2017	2018	2019
Aust-Agder	2	4	3
Telemark	4	6	7
Vestfold	0,5	0	0
Buskerud	2,5	5	5
Region 2	9	15	15
Gjennomsnitt for siste 3 år	11,5	11,2	13,0

Figur 3. Fordeling av familiegrupper i 2019 (født i 2018) i Sør-Norge (til høyre) sammenlignet med 2018. (Fra NINA Rapport 1519 og 1679)

2.5 Kvotejakt og annen avgang av gaupe i region 2

Erfaringer viser at kvotejakt på gaupe er et effektivt forebyggende og bestandsregulerende virkemiddel. Et betydelig antall dyr (440) er felt siden jakta ble kvoteregulert i 1994, se figur 4.

Figur 4. Avgang av gaupe i region 2 i perioden 1994-2019. (Kilde: Rovbase 30.10.2019)

I 2019 ble 18 gauper felt eller belastet kvoten. I tillegg ble det felt fem dyr i området med kvotefri jakt i Aust-Agder. Under jaktperioden ble det registrert en avgang på i alt åtte voksne hunner og 12 voksne hanner. Kvoten var fordelt på tre jaktområder. Se oversikt i tabell 3 på neste side.

I region 3 (Oppland) ble det felt/belastet seks dyr under kvotejakta i 2019, hvorav to i gaupe-prioritert område. Ett dyr ble felt i region 1 (Vestlandet), mens det i region 4 og 5 ikke var åpnet for kvotejakt (figur 5).

Figur 5. Gauper i avgang under kvotejakt i Sør-Norge i 2019. (Kilde: Rovbase)

Skravering viser områder nedfelt i forvaltningsplanene for rovvilt som prioriterte yngleområder for gaupe.

Tabell 3. Resultat for kvotejakt på gaupe i rovviltregion 2 i 2019.

Jaktområde*	Områdebeskrivelse	Delkvote fra jaktstart**	Hunndyrkvote fra jaktstart	Felte dyr				Felt i alt
				Voksne		Unger		
				Hanner	Hunner	Hanner	Hunner	
I	Hallingdal, Numedal og midtre/østre Buskerud	8	2	4	3		1	8
II	Vestfold, søndre Buskerud, østre/nordre Telemark	4	1	3	1			4
III	Sør- og Vest-Telemark, Aust-Agder med unntak av Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner	7	2	3	3			6
IV	Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner i Aust-Agder (beiteprioritert område)	Kvotefri jakt		2	1	2		5
Felt i Region 2 totalt				12	8	2	1	23

* Jaktområdene justert underveis ved omfordeling av kvote og/eller tildeling av reservekvote.

** Reservekvoten på 4 dyr hvorav inntil 2 voksne hunner tildelt.

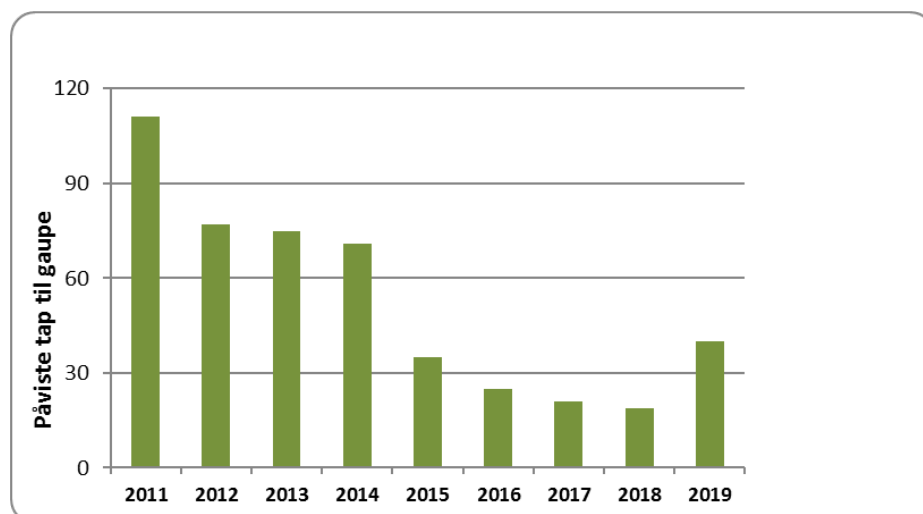
Etter kvotejakta i 2019 er det registrert en avgang i region 2 på en voksen hunn med årsunge (skadefelling i Drangedal i Telemark, juli 2019).

2.6 Skadeomfang og tapsutvikling i region 2

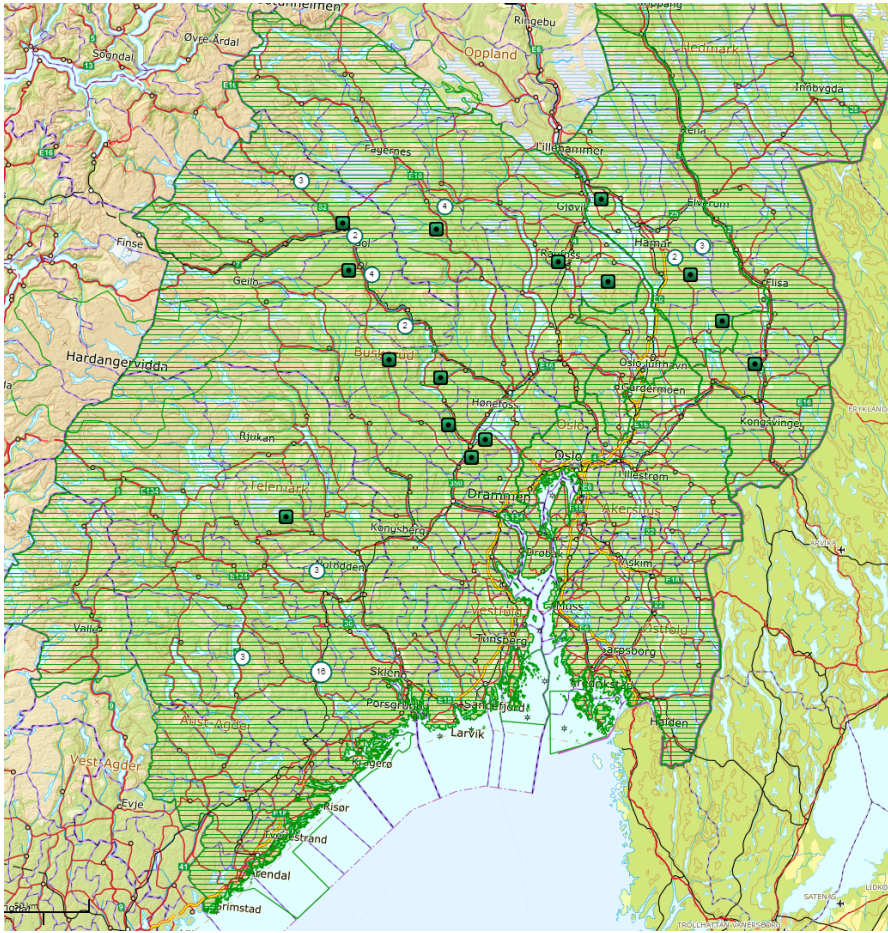
Skadeomfang og tapsutvikling kan illustreres ved ulike data. Gitt at antall beitende bufe og fordelingen av disse er rimelig konstant, vil en kunne forvente at skadedokumentasjon gir det mest objektive bilde av hvilket skadetrykk gaupe representerer i de ulike delene av regionen, og derav utviklingen over tid. Årlige variasjoner som følge av klimatiske forhold (f.eks. temperatur), kan imidlertid være en usikkerhetsfaktor.

Figur 6 viser oversikt over utviklingen i antall undersøkte skadetilfeller i regionen i perioden 2011-2019 der Statens naturoppsyn har konkludert med at gaupe er sannsynlig tapsårsak (dokumentert eller antatt).

Etter sju påfølgende år (2011-2018) med nedgang i antall tilfeller med påvist gaupeskade er det i 2019 en økning. I alt 41 antatte og dokumenterte gaupeskader er registrert i regionen i år (Rovbase per 25. oktober), 23 i Telemark og 18 i Buskerud. Det er det høyeste antallet de siste fem årene, men likevel langt færre enn årlig antall påviste tilfeller i 2014 og tidligere. Hele 16 av årets tilfeller er imidlertid knyttet til en situasjonen i Telemark (Drangedal) der en gaupe med unge ble skadefelt. I Aust-Agder og Vestfold er det så langt i år ikke påvist tap til gaupe. Geografisk fordeling av påviste skadetilfeller i 2019 vises i kartet i figur 7 på neste side.

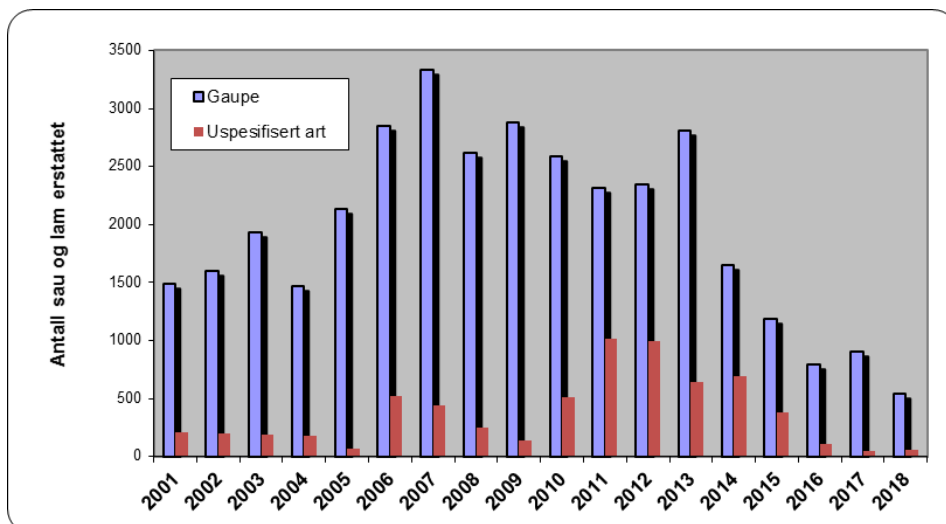

Figur 6. Antall sau og lam som er gjenfunnet og feltundersøkt i rovviltregion 2 i perioden 2011 – 2019 der konklusjonen er dokumentert eller antatt gaupeskade (Kilde: Rovbase 25.10.2019).

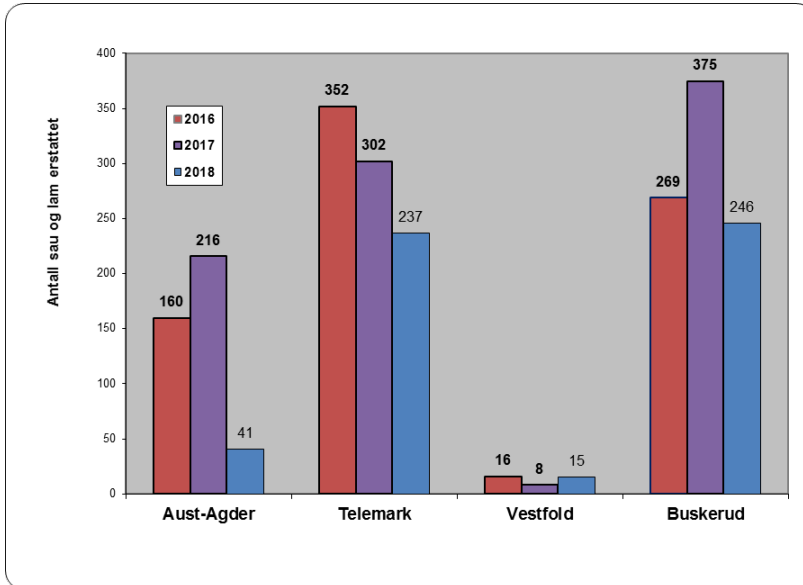

Figur 7. Påviste gaupeskader på sau i region 2 (n=41) og i tilgrensede områder i 2019. (Kilde: Rovbase 25.10.2019). (Skravert område = gaupeprioritert område i hht. regionale forvaltningsplaner).

Antall sau og lam som årlig erstattes som tapt til gaupe varierer. I figur 8 vises antall sau og lam som er erstattet av fylkesmennene som tapt til hhv. gaupe og uspesifisert rovvilt i perioden 2001-2018. I figur 9 på neste side er tilsvarende vist fylkesvis i perioden 2016-2018. De langt fleste dyra erstattes i Buskerud og Telemark. Erstattede tap til gaupe i 2018 er det laveste på 2000-tallet. Antall sau erstattet var på sitt høyeste i 2007, mens en må tilbake til 1990-tallet for å finne et lavere antall erstattede tap til gaupe enn de siste tre årene.

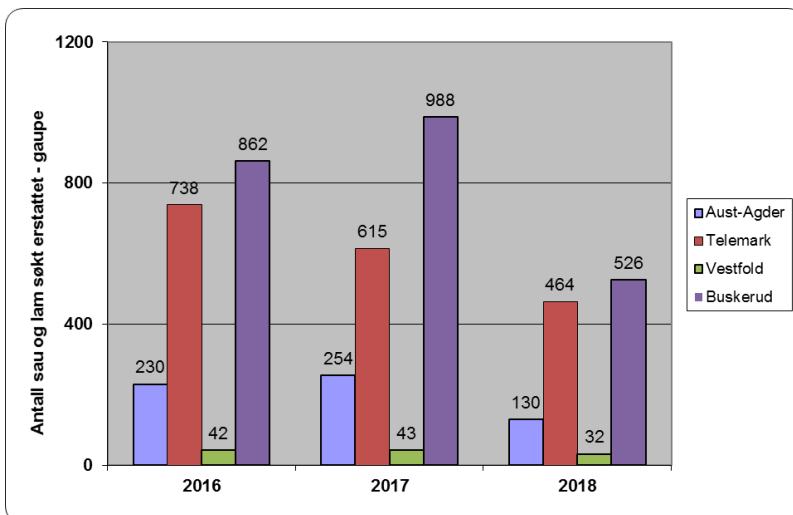

Figur 8. Antall sau og lam erstattet som tatt av gaupe og som uspesifisert fredet rovvilt i region 2 i perioden 2001-2018 (Kilde: Rovbase).

Figur 9. Antall sau og lam erstattet som drept av gaupe i de enkelte fylker i region 2 i perioden 2016-2018 (Kilde: Rovbase).

For å få en viss oversikt over tap av sau og lam på utmarksbeite i 2019, er det i tillegg behov for å se på årets omfang og utvikling i antall sau og lam søkt erstattet som tap til gaupe. Søknadsfristen er 1. november og fullstendig oversikt foreligger derfor ikke. Dette vil bli presentert under rovviltnemndas møte. Antall sau og lam søkt erstattet som tapt til gaupe i regionen i perioden 2016-2018 er vist i figur 10.

Figur 10. Antall sau og lam søkt erstattet som drept av gaupe i region 2 i perioden 2016-2018. (Kilde: Rovbase)

Oversikt over årets beitesesong fra beite- og sankelag foreligger heller ikke, men det er meldt om noen episoder gjennom beitesesongen og antall påviste skadetilfeller er økt (figur 6). En stor andel av økningen skyldes imidlertid ett akutt tilfelle (Telemark). Statens naturoppsyn melder for øvrig om en rolig sesong.

Skadefellingstillatelse på gaupe ble iverksatt i Telemark (mordyr med årsunge felt). I de øvrige fylkene er det ikke iverksatt eller mottatt søknader om skadefelling.

2.7 Prognose for bestandsutvikling

Basert på antall familiegrupper påvist før jakt i 2019 og kjent uttak av voksne hunndyr har NINA beregnet framtidig bestandsutvikling (prognose) for landet som helhet og for den enkelte rovvilt-region. Se tabell 4.

Tabell 4. Prognose for antall familiegrupper i Norge og i rovviltregion 2 i 2020 (med 75 % usikkerhetsintervall), og sannsynligheten for at antallet i 2020 vil være under fastsatte bestandsmål. Prognosene er gitt med grunnlag i informasjon som er tilgjengelig etter kvotekjakt i 2019. Irregulær avgang (påkjørslar, skadefelling etc.) i ettertid er ikke medregnet.

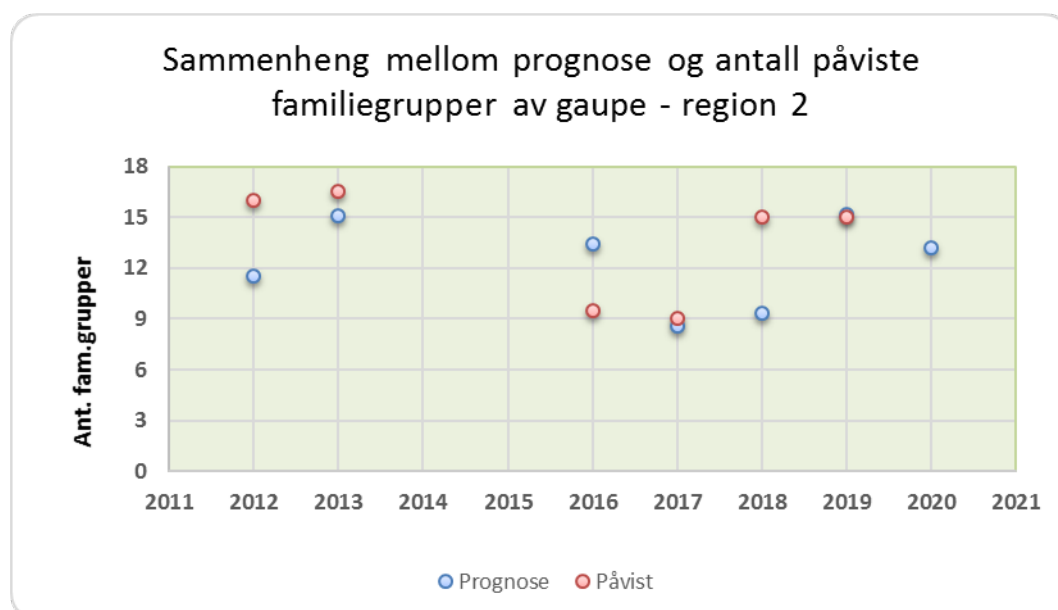
Kilde: Rovdata/NINA Rapport 1679.

	Bestandsmål	Antall fam.grupper påvist i 2019	Prognose for ant. fam.gr. i 2020 (75 % CI)	Sannsynlighet for at bestanden er under nasjonalt mål i 2020
Norge	65	55	59 (50-68)	79 %
Region 2	12	15	13,2 (9,7-17,4)	35 %

Prognosen tilsier at det er stor sannsynlighet for at bestanden i region 2 fortsatt vil være over bestandsmålet før jakt i 2020, men mindre enn foregående år. For landet som helhet tyder prognosen på at bestanden før vinterens jakt vil øke noe sammenlignet med året før, men fortsatt ligge under det fastsatte bestandsmålet.

Videre har NINA på landsbasis beregnet antall familiegrupper før jakt i 2021 (prognose for ynglinger i 2020) basert på ulike scenarier for uttak av voksne hunndyr under jakta i 2020. Gitt en bestandsstørrelse etter prognosen på 59 familiegrupper i 2020, tilsier modellen at et uttak i jakta neste år på mindre enn 15 voksne hunngauper vil gi størst sannsynlighet for å havne rundt det nasjonale bestandsmålet i 2021.

En prognose er en kvalifisert gjetning på bestandens utvikling. Usikkerheten øker jo mindre tallgrunnlaget er. På et regionalt nivå vil presisjonen være lav, og større eller mindre avvik må derfor påregnes. Figur 11 viser forholdet og variasjonen mellom prognosen og etterfølgende «fasit» (antall påviste familiegrupper) for region 2. Dette viser hvor usikkert og varierende en slik prognose er. Utslaget (spriket) var spesielt stort i 2018, mens prognosen traff godt i 2017 og 2019.

Figur 11. Variasjon mellom prognose og påvist antall familiegrupper av gaupe i region 2 i perioden 2012-2020. Det forelå ikke prognoser i 2014 eller 2015.

2.8 Kvotejakt i tilgrensende regioner i 2020

Rovviltnemnda i region 3 har vedtatt en kvote for jakt på gaupe i 2020 på 9 dyr (3 voksne hunndyr). 2 dyr er holdt tilbake for senere fordeling. Kvoten fra jaktstart er fordelt på to jaktområder - beiteprioritert område (5 dyr) og yngleområde for gaupe (2 dyr). Sistnevnte grenser til region 2 (Buskerud).

I region 1 Vestlandet er det kvotefri jakt og det åpnes ikke for kvotejakt i region 4 (Oslo, Akershus og Østfold).

2.10 Sekretariatets vurdering

Naturmangfoldloven, viltloven og rovviltforskriften ligger til grunn for tilrådingen. Videre legger sekretariatet til grunn føringer i gjeldende forvaltningsplan.

Rovviltforskriften § 7 annet ledd regulerer hva rovviltnemnda skal legge vekt på når nemnda har myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe. Det følger av kommentarene til § 7 annet ledd at:

"Ved vurdering av felling eller jakt skal rovviltnemnden gjøre en samlet vurdering av bestandens status og forventede utvikling og sannsynliggjøre at bestanden etter neste yngling fortsatt vil oppfylle det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen. Kravet til presisjon i forvaltningsvedtak både med hensyn til bruk av skadefellingstillatelser og kvotejakt/lisensfelling øker jo nærmere ned mot de nasjonale bestandsmålene den aktuelle rovviltart forvaltes."

Videre skal Rovviltnemnda legge prinsippene i §§ 8 til 12 i naturmangfoldloven til grunn som retningslinjer ved utøving av offentlig myndighet, jmfør § 7. Av § 8 første ledd framgår det at beslutninger som berører naturmangfoldet så langt det er rimelig skal bygge på vitenskapelig kunnskap om blant annet arters bestandssituasjon, samt effekten av påvirkninger. Videre skal forvaltningen legge vekt på erfaringsbasert kunnskap, jmfør § 8 siste ledd. Sekretariatet har i sitt saksframlegg lagt til grunn eksisterende kunnskap om gaupe. Gjennom statusrapporter fra Rovdata (det nasjonale overvåkningsprogrammet for rovvilt) og annen informasjon om overvåking av og forskning på gaupe er det svært god kunnskap om gaupebestanden. Det er også lagt til grunn erfaringer med forvaltningen av og utviklingen i gaupebestanden regionalt. Kravet i naturmangfoldloven § 8 om kunnskapsgrunnlaget anses derfor oppfylt.

Gjennom dette kunnskapsgrunnlaget foreligger det også betydelig kunnskap om den samla belastningen som gaupebestanden blir utsatt for, jmfør naturmangfoldloven § 10. Forskning viser at kvotejakt er den klart viktigste dødsårsaken til gauper i Norge (Andrén m.fl. 2006).

Over lang tid og fram til 2016 var gaupebestanden over målet i regionen. I perioden 2016-2017 var antall påviste familiegrupper godt under bestandsmålet, men i 2018 og 2019 var den igjen over. Som følge av årene under bestandsmålet - og et mål om å nå bestandsmålet - ble kvoten sterkt redusert i 2017, og i 2018 åpnet ikke nemnda for kvotejakt. Resultatet ga ønsket effekt ved at bestandsmålet igjen ble nådd.

Prognosen som var utgangspunkt for kvoten i 2019 traff godt i forhold til antall påviste familiegrupper sist vinter. Videre prognose for bestanden før jakta i 2020 tilsier en bestand nær bestandsmålet. Prognosen er basert på tilgjengelig informasjon rett i etterkant av kvotejakta i 2019. Medregnet ny informasjon om avgang i regionen (skadefelling av en voksen hunn) er det per i dag naturlig å ta utgangspunkt i en bestand på bestandsmålet før vinterens jakt.

Gaupas økologi (variasjoner i reproduksjon og størrelse på leveområder) og dagens metodikk ved bruk av avstandsregler, tilsier at antall familiegrupper kan under- eller overestimeres avhengig av om bestanden er i vekst eller i nedgang. Tettheten av gaupe påvirker arealbruken (leveområdestørrelsen) til både hann- og hunngauper, noe som påvirker bestandsvurderingene basert på avstandskriterier. Forvaltningen (kvotene) vil derfor kunne være noe i etterkant («forsinket») i forhold til dette, samtidig som kravet til presisjon øker jo nærmere bestandsmålet gaupa forvaltes. I praksis er det vanskelig å holde gaupebestanden i regionen stabilt over tid på bestandsmålet.

Ut fra foreliggende kunnskap om bestand og bestandsutvikling (2019), siste års kjente avgang og prognoser for videre utvikling (bestand før jakt i 2020), er det grunnlag for å anbefale at det åpnes for kvotejakt i 2020. Sekretariatet legger i sin vurdering vekt på naturmangfoldloven § 5, men har også veid dette opp mot andre samfunnsinteresser etter lovens § 14. Under forutsetning av at det sannsynliggjøres at bestanden etter neste yngling oppfyller det nasjonalt fastsatte bestandsmålet for regionen, jamfør rovviltforskriften § 7 og naturmangfoldloven § 10, mener sekretariatet det er forsvarlig å anbefale uttak av gaupe i regionen i 2020, jamfør også forvaltningsplanens kapittel 7.2 som tilsier at «Kvotejakt kan iverksettes når bestandsmålet for regionen er nådd.»

Gaupebestanden før jakt i 2019 var igjen på et nivå godt over fastsatt mål for regionen slik det var i en lengre periode før 2016. Nasjonalt er imidlertid bestanden fortsatt under målet og de nasjonale prognosene viser at det det mest sannsynlige scenarioet er at antall familiegrupper ligger under målet også før jakt i 2020. Størst sannsynlighet for å havne rundt det nasjonale bestandsmålet i 2021 er et uttak på mindre enn 15 voksne hunngauper under jakta i 2020. Denne prognosen er heftet med betydelig usikkerhet, men en regional kvote bør likevel vektlegge dette.

Naturmangfoldlovens ”føre-var-prinsipp” i § 9 kommer til anvendelse i situasjoner hvor en ikke har tilstrekkelig kunnskap tilgjengelig. Kunnskapsgrunnlaget om gaupe er godt både nasjonalt og regionalt. At antall ynglinger skal holdes så nært bestandsmålet som mulig, jamfør rovviltforliket (2011), gir imidlertid særlige utfordringer med krav til presisjon i forvaltningen. Samtidig må vurderingene av kvotejakt skje med grunnlag i usikre prognoser. I nåværende situasjon tilsier ikke bestandssituasjonen i region 2 at det er særskilt grunn til å legge vekt på føre-var-prinsippet.

Antall familiegrupper påvist før jakt i 2019 er nærmest identisk med prognosen og det som lå til grunn for sist vinters jakt. Det innebærer en overveiende sannsynlighet (65 %) for at bestanden vil ligge over bestandsmålet før jakt i 2020. Sekretariatet mener derfor det er et godt grunnlag for å anbefale kvote for jakt på gaupe i 2019 under forutsetning av at kvoten begrenser antall voksne hunngauper slik at bestandsmålet også nås ved ynglinger i 2020.

En prognosemodell kan anvendes til å beregne hvor store uttak en region kan ha når regionen befinner seg i nærheten av bestandsmålet og det er ønskelig med en mest mulig stabil bestand. Ved en bestand på 12 familiegrupper gir modellen et estimert totaluttak på 15 gauper, hvorav 5 voksne hunndyr. Denne type beregninger har imidlertid en usikkerhet som øker ved vurderinger på regionalt nivå.

I tabell 5 på neste side er det angitt uttak som forventes å gi en tilnærmet stabil bestand for de ulike bestandsstørrelsene (antall familiegrupper).

Tabell 5. Beregnet uttak av gaupe som ut fra ulike bestandsstørrelser stabiliserer bestanden.

Antall fam.gr. før jakt i 2020*	Beregnet totalt uttak	Beregnet uttak av voksne hunngauper	Merknad
12	15,2	5,2	Bestandsmålet for region 2 og forventet bestand per i dag (prognose minus seinere avgang).
13,2 (9,7-17,4)	19,3 (12,3-22,1)	5,7 (5,3-7,5)	Prognose 2020 med laveste og høyeste nivå i usikkerhetsintervallet. (NINA Rapport 1679).

*) Antall familiegrupper før jakt i 2020 (= ynglinger i 2019) registreres ved sporinger vinteren 2019/2020 og rapporteres 1. juni 2020.

Naturmangfoldloven § 12 om miljøforsvarlige teknikker og driftsmetoder innebærer også vurdering av lokalisering. Sekretariatet viser til at uttaket av gaupe i regionen bør skje ved fordeling av kvoten etter føringer i forvaltningsplanen. Her framgår det at fordelingen av kvoten skal vurderes ut fra bestandssituasjonen og tapsutviklingen. Sekretariatet legger i saksframlegget derfor til grunn nasjonal og regional soneforvaltning av gaupe, samt sist tilgjengelige kunnskap om forekomst av gaupe og beitebruk og tapsomfang i regionen.

Det kan være betydelig variasjon i andelen hunngauper som får fram unger det enkelte år. Vinteren 2019 er familiegrupper fortsatt vidt utbredt i regionen og har en mer sammenhengende utbredelse fra nord til sør enn den mer todelte forekomsten vi har registrert de seinere åra (se kart i figur 3 side 6). Dagens forekomst (fordelingen av familiegrupper) er derfor mer i tråd med forvaltningsplanens mål for gaupe (kapittel 6.3) om en «... *naturlig og sammenhengende utbredelse i regionen.*» og at det skal «... *sikres en kontinuerlig bestand av gaupe i områdene der det er mål om yngling.*». En av familiegruppene ble påvist i beiteprioritert område der det ikke er mål om yngling (Bygland i Aust-Agder). Gruppen ble felt under kvotejakta sist vinter. Eventuell kvotefordeling bør derfor ta slike hensyn.

Kvotejakt på gaupe er en ordinær jakt etter viltloven § 9, og sekretariatet legger til grunn at naturmangfoldloven § 16 tredje ledd (høsting av vilt) er oppfylt. Sekretariatet viser imidlertid til at gaupe er klassifisert som sterkt truet i Norsk rødliste for arter 2015.

Naturmangfoldloven § 11 om kostnadene ved miljøforringelse anses ikke relevant.

Om kvote

Det ble registrert en tydelig effekt av høyt uttak i regionen over flere år. I perioden 2014-2016 og i 2019 ble det felt mellom 8 og 11 voksne hunner (i alt 36) og mellom 23 og 37 gauper (i alt 111) i regionen, inkl. kvotefri jakt. Ut fra sist års avgang (inkludert avgang etter kvotejakt 2019), vurderes bestanden før jakt i 2020 å bli rundt bestandsmålet på 12 familiegrupper.

Omfanget av skader og erstatninger har over flere år blitt vesentlig redusert. Antall påviste ungekull har ikke i samme grad vist tilsvarende utvikling. Årsakene er sammensatte. Antall voksne hunngauper som årlig yngler eller får fram unger vil variere mellom år. Tilgangen på naturlige byttedyr vil kunne påvirke reproduksjon og skadeomfang. Endringer i saueholdet (færre og større enheter) og driftsmessige tilpasninger (forebyggende tiltak) har ventelig bidratt til lavere tap. Videre vil variasjoner mellom år - f.eks. vær-/temperaturforhold - kunne innvirke på sannsynligheten for å finne ferske kadaver og derav antall skadedokumentasjoner. Videre vil en redusert gaupebestand gi større leveområder og dermed øke faren for overestimering ved bruk av gjeldende avstandskriterier. Dette vil kunne gi et raskt fall i beregnet gaupebestand, som erfart i 2016-2017 og i første halvdel av 2000-tallet. Tilsvarende vil en økt bestand gi motsatt effekt.

Tidligere aldersanalyser i regionen viser at det er få eldre individer blant de felte dyra i regionen, noe som indikerer rask omsetningen i bestanden (stor årlig dødelighet gjennom jakt). Dette kan

dels bli kompensert ved høy reproduksjon og i tillegg en mulig netto innvandring, først og fremst nordfra (Oppland). Videre er andelen reproduktive to-årige hunngauper i regionen er høy. Årlige variasjoner i reproduksjonen vil derfor kunne ytterligere forsterkes.

En anbefalt kvote bør sikte på å sikre at bestanden etter neste års yngling (2020) er så nær bestandsmålet som mulig. Forholdet mellom prognosen og påviste familiegrupper i regionen i etterkant har naturlig nok variert (se figur 11 side 11). Tross variasjonene mener sekretariatet at det bør tas utgangspunkt i prognosen og kjent irregulær avgang i etterkant. Det tilsier en bestand før jakt i 2020 på 12 familiegrupper. Målet er derfor å stabilisere bestanden på dette nivået. Teoretisk sett vil dette gjøres med et uttak på 15 dyr, hvorav inntil fem voksne hunner. Som følge av erfarte variasjoner og usikkerhet i bestandsutvikling anbefaler vi å fastsette en kvote litt over et uttak som stabilisere bestanden ved 12 familiegrupper. **Dette under forutsetning av at det holdes tilbake en mindre del av kvoten som kan tildeles seinere i jaktperioden etter nærmere vurdering med grunnlag i eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene. Sekretariatet legger til grunn at ny kunnskap først og fremst betyr at vinterens overvåking av gaupebestanden tilsier en bestand som er høyere enn det som er lagt til grunn for kvoteforslaget.**

Sekretariatet legger fram følgende forslag til kvote for jakt på gaupe i 2020:

18 dyr, hvorav maksimalt 6 hunndyr ett år eller eldre. 15 dyr, hvorav 5 voksne hunner, tildeles fra jaktstart. Resterende kvote kan tildeles seinere ved ny kunnskap og etter nærmere vurdering.

Anbefalt kvote vurderes ikke å true bestandens overlevelse. Dersom bestanden før jakt i ettertid viser seg å avvike vesentlig fra forventet, vil dette kunne justeres ved kvotejakt i 2021.

Beslutninger om kvotejakt på gaupe i 2021 vil bli behandlet av ny nemnd for kommende periode. Ventelig kan dette også bli håndtert i en ny forvaltningsregion med nye bestandsmål over region-grensene, jamfør Klima- og miljødepartementets nylige høring på endringer i rovviltforvaltningen.

Om jaktområder

Sekretariatet anbefaler at kvotejakt videreføres som et arealsonerende tiltak og at uttaket er målrettet mot viktige beiteområder. Ut fra anbefalt kvotestørrelse og dagens utbredelse av gaupe i regionen (områder med påviste ynglinger) foreslås kvoten fordelt på tre jaktområder tilsvarende som i 2019.

Forvaltningsplanen har en sone der det ikke er mål om yngling av gaupe (beiteprioritert område). Sonen omfatter kommunene Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand i Aust-Agder. Sonen grenser til Vest-Agder i Rovviltregion 1 Vestlandet. Forvaltningsplanen tilsier at kvotefri jakt skal vurderes «... når bestandssituasjonen tilsier det». Ut fra dagens situasjon mener sekretariatet at det er grunnlag for å åpne for kvotefri jakt i beiteprioritert område. Eventuell felling i kvotefritt område - spesielt av voksne hunngauper – bør tillegges vekt ved vurdering av reservekvoten.

Sekretariatet foreslår følgende inndeling av jaktområder og fordeling av kvoter ved jaktstart i 2020:

Jaktområde	Forslag delkvoter 2020 ved jaktstart (totalt/hunner >1 år)	Delkvoter 2019 ved jaktstart (totalt/hunner >1 år)
I Hallingdal, Numedal og midtre/østre Buskerud	6 (2)	8 (2)
II Vestfold, søndre Buskerud, østre/nordre Telemark	3 (1)	4 (1)
III Søndre og vestre Telemark, Aust-Agder med unntak av Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner	6 (2)	7 (2)
IV Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner i Aust-Agder (beiteprioritert område)	Kvotefri jakt	Kvotefri jakt

Områdeinndeling og fordelingen av kvoter er gjort ut fra føringer i forvaltningsplanen, nemndas intensjon om en tydelig soneforvaltning gjennom kvotejakt og tap og tapsutvikling for sau på utmarksbeite.

Med utgangspunkt i usikkerheten med prognosen foreslår vi å holde tilbake deler av kvoten for eventuell seinere tildeling om ny kunnskap tilsier det. Eventuelt vil også kvoter kunne omfordeles i jaktperioden.

Om øvrige vilkår for kvotejakt på gaupe i 2020

Endringer i jaktområder og kvotefordeling under jaktperioden

Det har tidligere år (seinst i 2019) vært åpning for å kunne justere jaktområder og omfordeling av gjenstående kvote underveis i jaktperioden. Ordningen har medført en ønsket og fornuftig fleksibilitet i forvaltningen. Sekretariatet forslår å videreføre en slik ordning, blant annet for å muliggjøre omfordeling av delkvoter dersom situasjonen skulle tilsi det. Slik vurdering bør kunne gjøres av sekretariatet i samråd med nemndas leder og aktuelle fylkesmenn, jamfør forvaltningsplanens kapittel 7.7, fjerde kulepunkt under *Kvotejakt på gaupe*.

Fordeling av hunndyrkvote og begrensning i jakt på familiegrupper

Rovviltnemnda har tidligere - når kvoten har vært av en viss størrelse - fordelt hunndyrkvoten, seinst i 2019. Sekretariatet anbefaler å videreføre denne praksisen i 2020.

Samtidig har familiegrupper som opptrer i lag blitt unndratt fra kvoten i jaktas to første uker. Dette for å minske risikoen for at hunndyrkvoten blir begrensende for å fylle totalkvoten. Ordningen har fungert godt og dels gitt ønsket resultat. Sekretariatet anbefaler at ordningen videreføres.

Reservekvote

Rovviltnemnda har ved flere anledninger holdt tilbake deler av fastsatt kvote for eventuell seinere tildeling, seinest i 2019. Nemnda holdt da tilbake fem dyr, inkl. to voksne hunner, som reservekvote av en samlet kvote på 24. Kvoten ble ikke fullt ut effektivert da hunndyrkvoten ble fylt.

Ved store kvoter og usikkerhet om bestandsutviklingen kan en reservekvote gi fleksibilitet under jakta og ta høyde for eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene. En reservekvote vil imidlertid kunne gi administrative utfordringer under jaktperioden. Utad kan en slik ordning oppfattes uforutsigbar og samtidig gi grunnlag for konflikt eller unødig «støy». Med usikkerhet i bestandsforhold (prognoser), og for å gi fleksibilitet i forvaltningen med høyde for ny kunnskap om bestandsforholdene etter vedtakstidspunktet, anbefaler sekretariatet likevel å holde tilbake deler av kvoten ved jaktstart. Sekretariatet mener iverksettelse av reservekvoten må baseres på kunnskap om bestandsforholdene som ikke var kjent på vedtakstidspunktet.

Andre forhold

Det forutsettes at detaljer om krav til jaktutøvelsen framgår av informasjon om kvotejakta fra respektive fylkesmenn. Vilkår til jaktutøvelsen framgår av viltloven og forskrifter fastsatt i medhold av denne, og det anses ikke behov for ytterligere presiseringer i vedtaket ut over kravet om jegers plikt til å holde seg oppdatert på status for kvotejakta og melding om felte dyr. Felte dyr meldes til Statens naturoppsyn og aktuell fylkesmann.

Ut fra erfaringer med jakt og felling av dyr etter at jakta er stanset - senest i 2019 - anbefaler sekretariatet en viss innskjerping av kravet til informasjonsplikten. For å redusere faren for overskyting av kvoten bør det stilles krav om å holde seg oppdatert før jakt igangsettes og minst hver annen time gjennom jaktdagen, ikke bare to ganger i døgnet (før jaktstart og mellom kl. 12 og 13) som tidligere. Tidskravet knyttet til å melde fra om felt eller påskutt gaupe anbefales videreført.

Fylkesmennene i Oslo og Viken og Innlandet jobber for tiden med å etablere en varslingstjeneste om rovvilt på mobil (tekstmeldinger). Dette vil kunne bli operativt ved jaktstart 1. februar og omfatte varsler om felte dyr og forvaltningsmessige endringer under jakt og lisensfelling som den enkelte jeger kan abonnere på. Når en slik tjeneste er operativ mener sekretariatet at det bør være et vilkår at den enkelte jeger abonnerer på en slik tjeneste. Med usikkerheten om når tjenesten fullt ut blir tilgjengelig, foreslår sekretariatet å ha en formulering i vedtaket som gir hjemmel til å pålegge jegerne abonnement på en slik varslingstjeneste. Kostnadene dekkes av forvaltningen.

Sekretariatets forslag til vedtak

Rovviltnemnda i region 2 viser til at det nasjonale målet for gaupe i regionen er nådd som gjennomsnitt for de tre siste årene. Rovviltnemnda har følgende myndighet til å fatte vedtak om kvote for jakt på gaupe etter rovviltforskriften § 11, jmfør §§ 4 og 7.

Ut fra bestandssituasjonen (2019) og prognosen for videre bestandsutvikling, finner rovviltnemnda grunnlag for å åpne for kvotejakt på gaupe i rovviltregion 2 i 2020.

Etter en samlet vurdering med vektlegging av bestandssituasjonen, erfaringer med kvotejakt og bestandsutvikling i regionen, samt tap av bufe, fastsetter Rovviltnemnda en samlet kvote på til sammen 18 dyr, hvorav inntil 6 hunner eldre enn ett år..

I tråd med vedtatt forvaltningsplan for rovviltregionen (2017) åpner Rovviltnemnda for kvotefri jakt i beiteprioritert område.

Rovviltnemnda vurderer at et slikt uttak ikke er til skade for bestandens overlevelse. Eventuell skadefelling og irregulær avgang etter at vedtaket om kvotejakt er gjort belastes kvoten.

Fra jaktstart fordeles 15 dyr inkludert inntil 5 voksne hunner eldre enn ett år, på tre ulike jaktområder, jf. kartet Kvotejakt på gaupe 2020 (Fylkesmannen i Oslo og Viken, november 2019):

<i>Jaktområde</i>	<i>Delkvoter 2019 (totalt/hunner >1 år)</i>
<i>I Hallingdal, Numedal og midtre/østre Buskerud</i>	<i>6 (2)</i>
<i>II Vestfold, søndre Buskerud, østre/nordre Telemark</i>	<i>3 (1)</i>
<i>III Sør- og Vest-Telemark, Aust- Agder med unntak av Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner</i>	<i>6 (2)</i>
<i>IV Bygland, Evje og Hornes, Iveland, Birkenes og Lillesand kommuner i Aust-Agder (beiteprioritert område)</i>	<i>Kvotefri jakt</i>

3 dyr inkludert en voksen hunn holdes tilbake for tildeling ved eventuell ny kunnskap om bestandsforholdene.

Begrunnelse for vedtaket går fram av saksframlegget til sekretariatet.

Eventuelle endringer i vedtatt jaktområdeinndeling, kvotefordeling og bruk av reservekvote vurderes i jaktperioden av Rovviltnemndas leder i samråd med sekretariatet.

Kvotejakt på gaupe er ordinær jaktutøvelse som er underlagt alle bestemmelsene i villtloven og forskrifter fastsatt i medhold av villtloven. Jaktperioden er fra og med 1. februar til og med 31. mars.

Rovviltnemnda kan til enhver tid endre vedtaket dersom nye opplysninger tilsier det.

Følgende vilkår gjelder for utøvelse av kvotejakt på gaupe i 2020:

- 1. Familiegrupper av gaupe som opptrer sammen er med virkning fram til og med 14. februar unntatt fra tillatelsen. De tiltak som er mulige for å unngå at familiegrupper felles, skal være iverksatt.*
- 2. Jeger/Fangstmann plikter å holde seg oppdatert om status på kvotejakt. Dette skjer via fylkesmennenes informasjonstelefoner daglig før jakt igangsettes og minst annen hver time gjennom jaktdagen, eller på annen måte som fylkesmennene måtte tilrettelegge og kunngjøre.*

3. *Felling av gaupe skal umiddelbart og senest innen 30 minutter meldes til Statens naturoppsyn og aktuell fylkesmann.*

Vedtak

Kartvedlegg

Sekretariatets innstilling til jaktområder og kvotefordeling ved jaktstart under kvotejakt på gaupe i rovviltregion 2 i 2020:

